

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติด ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติดกับพฤติกรรมการเสพและติดยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขทำให้ผู้เสพและติดยาเสพติด เลิกเสพยาเสพติดต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง มีเรื่องไม่สบายใจ มีประสบการณ์ติดยาเสพติดพื้นฐาน เห็นประโยชน์ของยาเสพติด การใช้จ่ายในทางที่ผิด การว่างงาน การทำงานหนัก และลักษณะบุคลิกด้านลบ มีความสัมพันธ์กับการเสพและติดยาเสพติดของผู้เสพและติดยาเสพติด
2. ปัจจัยแวดล้อมได้แก่ อิทธิพลจากเพื่อน ครอบครัวขาดความอบอุ่น ยาเสพติดหาได้ง่าย คนในครอบครัวใช้สารเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ได้รับความลำเอียงใน

ครอบครัว บิดามารดาควบคุมมากเกินไป และบิดามารดาปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับการเสพและติดยาเสพติดของผู้เสพและติดยาเสพติด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม”

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้ต้องขังที่มีประวัติและพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติดที่อยู่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ในช่วงระหว่างปี 2555 จำนวน 495 คน (ข้อมูลสถานพยาบาลเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม : 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้แก่ ผู้ต้องขังที่มีประวัติและพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติดในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 222 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727 อ่างบุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 92)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่หรือไม่ใช่ (YES/NO Question) โดยถามเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติด ซึ่งได้แก่ ปัจจัยแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่หรือไม่ใช่ (YES/NO Question) โดยถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด ซึ่งได้แก่ การฉีด การสูบ การสูดดม และการกิน

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การเลิกเสพยาเสพติด ของผู้เสพและติดยาเสพติดในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาจัดเป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและบันทึกคะแนนแต่ละข้อลงในแบบรหัส (Coding Form)

หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม กับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด สถิติที่ใช้คือการแจกแจงแบบค่าไคเวสแควร์ (Chi-square) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม” สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลผู้ต้องขังที่มีประวัติและพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด ซึ่งสามารถอธิบายลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือผู้ต้องขังที่มีประวัติและพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด มีจำนวน 222 คน ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 86.16 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 79.46 ด้านสถานภาพสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 63.39 ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ม.3 ถึงปวส. จำนวน 126 คนคิดเป็นร้อยละ 56.31

2. ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติด ของผู้ติดยาเสพติด

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง การใช้จ่ายในทางที่ผิด การว่างงาน ต้องทำงานหนัก ลักษณะบุคลิกด้านลบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด โดย

ความอยากรู้อยากลองพบในกลุ่มผู้ใช้ที่มีพฤติกรรมกรรมการสูบบากที่สุด

การใช้จ่ายในทางที่ผิดพบในกลุ่มผู้ใช้ที่มีพฤติกรรมกรรมการฉีดมากที่สุด

การว่างงาน ต้องทำงานหนัก และลักษณะบุคลิกด้านลบ พบในกลุ่มผู้ใช้ที่มีพฤติกรรมกรรมการสูดดมมากที่สุด

ส่วนการมีปัญหาไม่สบายใจ หรือมีเรื่องไม่สบายใจ เคยเสพยาเสพติดพื้นฐานมาก่อน คิดว่ายาเสพติดมีประโยชน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมกับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด พบว่า ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ อิทธิพลจากเพื่อน ครอบครัวขาดความอบอุ่น ยาเสพติดหาได้ง่าย บิดามารดาควบคุมมากเกินไป มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติด โดย

- 2.2.1 อิทธิพลจากเพื่อน และยาเสพติดหาได้ง่าย พบในกลุ่มผู้ใช้วิธีการฉีดมากที่สุด
- 2.2.2 ครอบครัวยากจนความอบอุ่น พบในกลุ่มผู้ใช้วิธีการสูดดมมากที่สุด
- 2.2.3 บิดามารดาควบคุมมากเกินไป พบในกลุ่มผู้ใช้วิธีการสูดดมมากที่สุด
- 2.2.4 ส่วนการที่คนในครอบครัวใช้ยาเสพติด การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้

พึ่งตนเองเร็ว การได้รับความลำเอียงในครอบครัว และการที่บิดามารดาปล่อยปละละเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาเสพติดและติดยาเสพติด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะพบว่า ข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขไปสู่การเลิกเสพยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

- 3.1 เลือกคบเพื่อนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- 3.2 ให้ความรักความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัว
- 3.3 โอกาสและการยอมรับจากสังคม
- 3.4 คำสั่งสอนของพ่อแม่
- 3.5 การส่งเสริมให้มีงานทำ
- 3.6 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำงานอดิเรก
- 3.7 ความอบอุ่นจากครอบครัว
- 3.8 การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน
- 3.9 การติดตามของรัฐบาล
- 3.10 ความเข้มแข็งของจิตใจ
- 3.11 ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษร้ายของยาเสพติด
- 3.12 การบำบัดฟื้นฟูอย่างถูกต้องครบทุกขั้นตอน
- 3.13 การลงโทษสถานหนัก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

การอภิปรายผลเชิงปริมาณ

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการเสพติด

ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนมาก ได้แก่ ความอยากรู้ อยากลอง การใช้ยาเสพติด ในทางที่ผิด การว่างงาน ต้องทำงานหนัก ลักษณะบุคลิกค้ำถุนลบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาเสพติดและติดยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดย

1. ความอยากรู้อยากลอง สอดคล้องงานวิจัยของจำเนียร แม็กกระโทก รัชนีพร จันทรมณี และอำพร คำตา (2544) ที่พบว่าสาเหตุของการใช้ยาบ้าครั้งแรก คือความอยากรู้อยากลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ทิพย์ นฤมิตญาณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า บุคลิก ลักษณะอุปนิสัยในการกระทำผิดคดียาเสพติดคือ เป็นคนรักสนุกและอยากรู้อยากลองเช่นเดียวกับงานวิจัยของสามารถ สิทธิสาร ,วาสนา วัฒนกำจร, อารีย์ กุมารแก้ว, สุมิตรา ศรสวรรณ (2555) ที่พบว่า สาเหตุของการเสพยาบ้าครั้งแรกของเยาวชนเกิดจากความอยากรู้อยากลองเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา จิรนานนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สาเหตุที่สำคัญในการใช้ยาเสพติด คือความอยากรู้อยากลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะนิสัยของวัยรุ่นมักมีความอยากรู้อยากลอง เป็นคนรักสนุก ก็มักจะลองคล้อยตามผู้อื่นง่าย เอาแต่ใจตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง และมีความรับผิดชอบต่ำ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่ายาเสพติดมีอันตรายและติดยาก ในบางครั้งหากไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดความอยากรู้อยากลองทำในสิ่งที่ผิด เช่น การทดลองดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และการเสพยาบ้า เป็นต้น เมื่อทดลองเสพก็จะทำให้เกิดการติดยาโดยไม่รู้ตัว

2. การใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท สมักรการและคณะ (2530) ที่พบว่า การติดยาเสพติดเป็นเพราะบุคคลต้องการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน และเข้าใจว่ายาเสพติดช่วยบรรเทาปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งใช้ยาเสพติดเพื่อรักษาโรค และดั่งที่ เพชรยุพา นุรณ์สิริจรูญรัฐ (2551) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดสิ่งเสพติดประการหนึ่งว่าเกิดจากการได้รับบาดเจ็บรุนแรง และรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับการเจ็บปวด เมื่อใช้ไปนานๆ ผู้ป่วยก็จะเกิดอาการติดยานั้นได้ และมาจากสาเหตุของการมีหนี้สินมากจึงหัน ไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายความทุกข์นั้น และดั่งที่ วราพรธม น้อยสุวรรณ (2543) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการใช้ยาในทางที่ผิด ว่าที่ใช้ยาเสพติดเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่ใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดส่วนมากจะมีคุณลักษณะที่บกพร่อง อาจเป็น โรคจิตประเภทลึ้มตัว ความไม่มั่นคงทางจิตใจ เป็นโรคประสาท มีความกดดัน ความเกลียดชัง ความโกรธ ความเจ็บป่วยทางจิต การนับถือตนเองดุดอย และความไม่บรรลุนิติภาวะ สาเหตุของการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดเป็นเพราะไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด และมีความเชื่อที่ผิดๆ โดยเชื่อว่ายาเสพติดบางประเภทไม่ทำให้ติด และได้รับคำแนะนำที่ผิดๆ บางคนติดยาเสพติดเพราะเขาต้องการแก้ไขปัญหบางอย่างในการดำรงชีวิตประจำวัน บางคนมีความคิดว่า ยาเสพติดสามารถให้รักษาโรคได้ ใช้ยาเสพติดเพื่อลดความอ้วน ใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เมื่อนำยาเสพติดมาใช้ในทางที่ผิด พอนานเข้าก็จะส่งผลให้ผู้ที่ใช้ยาเสพติดนั้นติดยาเสพติดเรื้อรัง

3. การว่างงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของจำเนียร แม็กกระโทก รัชนีพร จันทรมณี และอำพร คำตา (2544) ที่พบว่า สาเหตุที่ไม่สามารถทำให้หยุดเสพยาได้เป็นเพราะการไม่มีงานทำและมีเวลาว่างจากการเรียนและการทำงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ บรรณเลง ตั้งโกธานนท์ (2543) ที่พบว่า

ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้าเนื่องจากการที่มีเวลาว่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรยูพา บุรณศิริจรรยา (2551) ที่พบว่า สาเหตุของการติดสิ่งเสพติดว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีปัญหา เช่นการว่างงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนที่ว่างงานมักจะไม่ค่อยมีเงินใช้จ่าย มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมมีรายได้ลดลง หรือคงที่มีหนี้สินมาก เมื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ หรือคิดไม่ตก ก็เกิดความเครียด ก่อใจ คิดฟุ้งซ่าน หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างๆ เหล่านี้ เพราะคิดว่าจะทำให้มีความสุขได้และลืมปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไปได้ เช่น การสูบบุหรี่เพื่อการลดความเครียด การดื่มสุราเพื่อให้เกิดความรื่นเริง การเสพยาบ้าเพื่อให้เกิดความสบายใจทำให้อารมณ์ดีขึ้น ถึงแม้จะรู้ว่าการใช้ยาเสพติดเพียงชั่วคราวช่วยยามก็ตาม แต่พอทำบ่อยๆ ครั้งเข้า ก็จะทำให้ติดยาเสพติดจนถอนตัวไม่ขึ้นและเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเสพยาและติดยาเสพติดดังกล่าว

4. ต้องทำงานหนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรยูพา บุรณศิริจรรยา (2551) ที่พบว่า สาเหตุของการติดสิ่งเสพติดว่าเกิดจากการพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้น เพื่อต้องการรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการเสพยาเสพติดบางคนอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีปัญหา มีฐานะยากจน มีหนี้สินล้นพ้นตัว รายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงมีความพยายามที่จะทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้งๆ ที่สภาพร่างกายอ่อนเพลียมาก เพื่อที่จะต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงใช้ยาเสพติดเพื่อกระตุ้นประสาท ให้สามารถทำงานและทนต่อไปได้ หากมีการทำเป็นประจำ ก็ทำให้นำไปสู่การเสพยาและติดยาเสพติดได้

5. ลักษณะบุคลิกด้านลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันตา สุรักษา (2546) ที่พบว่า สาเหตุของการใช้สารเสพติดได้แก่คนที่มึลักษณะบุคลิกด้านลบ ดังที่ สนิท สมัครการและคณะ (2530) ที่พบว่า การเริ่มต้นใช้ยาต่อเนื่องเป็นเพราะบุคลิกด้านลบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของบุคลิกด้านลบเป็นบุคลิกที่ไม่ดี เช่น เป็นคนขี้โมโห เก็บกด มีปัญหา เครียด กอดัน หรืออาจเพราะแรงกระตุ้น ของวุฒิภาวะบกพร่อง ไม่สามารถยับยั้งความพอใจ การหวังพึ่งสิ่งอื่น เป็นต้น ระดับการนับถือตนเองต่ำ ไม่สามารถรับผิดชอบในสิ่งใดๆ ซึ่งผู้ที่เสพยาเสพติดที่มีลักษณะบุคลิกด้านลบนี้ จะมองโลกในแง่ร้ายอยู่ตลอดเวลา จะมีความหวาดระแวงกับสิ่งรอบข้าง ไม่มีความสุขในแต่ละวัน จิตใจจะหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ไม่ดี คนที่เริ่มมีอาการดังกล่าวข้างต้นก็จะเริ่มหัน ไปพึ่งยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหา ส่วนคนที่เสพยาเสพติดอยู่แล้วก็จะเสพยาเสพติดต่อเนื่อง โดยอาจเพิ่มปริมาณในการเสพยาแต่ละวัน และเป็นสาเหตุที่ทำให้ติดยาจนถอนตัวไม่ขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 2. ปัจจัยแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเสพยาและติดยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยแวดล้อมได้แก่ อิทธิพลจากเพื่อน ครอบครัวขาดความอบอุ่น ยาเสพติดหาได้ง่าย บิดามารดาควบคุมมากเกินไป มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเสพยาและติดยาเสพติด

คิด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ โดย

1. อิทธิพลจากเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท สมัครการและคณะ (2530) ที่พบว่า การเริ่มต้นใช้ยาเสพติดเกิดจากอิทธิพลของเพื่อน เช่นเดียวกับงานวิจัยของอนันต์ มาลัย (2543) ที่พบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้เสพยาเสพติดมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นเพราะเพื่อนชักชวน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเนียร แบ้กระโทก รัชนิพร จันทรมณี และ อำพร คำตา (2544) ที่พบว่า สาเหตุของการใช้ยาบ้าครั้งแรกเป็นเพราะการที่เพื่อนชักชวน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤติยา พันธุ์พีช (2543) ที่พบว่า อิทธิพลจากเพื่อน และการชักจูงของเพื่อนทำให้เสพยาเสพติดในครั้งแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเลง ตั้ง โภคานนท์ (2543) ที่พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดครั้งแรกของเยาวชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ สิทธิสาร (2545) ที่พบว่า สาเหตุการเสพยาบ้าครั้งแรกของเยาวชนเกิดจากการชักชวนของเพื่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพื่อนนับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากกว่าพ่อแม่สำหรับกลุ่มวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหาด้านการพัฒนาจิตใจ เป็นวัยที่ต้องการความรัก เรียกร้องความสนใจ มีนิสัยพูดจาก้าวร้าวรุนแรง เอาแต่ใจตัวเอง มีความรักเพื่อน มีปัญหาอะไรชอบเก็บเอาไปปรึกษาเพื่อน ฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เพราะคิดว่าเพื่อนคือคนที่เข้าใจเขาได้ดีที่สุด การชักชวนของกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อพวกวัยรุ่นมาก และด้วยความเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธกับคำชักชวนของเพื่อนเพราะต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนกลัวเพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มด้วยจึงเชื่อฟังเพื่อนและสุดท้ายก็ทำให้เกิดพฤติกรรมเสพยาเสพติดนั้น

2. ครอบครัวยุคความอบอุ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จำเนียร แบ้กระโทก รัชนิพร จันทรมณี และอำพร คำตา (2544) ที่พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ครอบครัแตกแยก และครอบครัวยุคความอบอุ่นเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เสพยาเสพติดไม่สามารถจะหยุดยาได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สมจิตต์ และคณะ (2527) ที่พบว่า สิ่งหลักคั่นที่ทำให้เยาวชนตัดสินใจเสพยาบ้าเป็นเพราะครอบครัวยุคความอบอุ่น และขาดความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด และดังที่ วราพรรณ น้อยสุวรรณ (2543) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความบกพร่องทางบุคลิกภาพ ที่พบว่า ผู้ติดยาโดยทั่วไปมาจากครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น เป็นครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ถึงแก่กรรม พ่อแม่หย่าร้าง แยกกันอยู่ ทำให้ครอบครัวไม่สมบูรณ์ หรือพ่อแม่อยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันเป็นประจำ เป็นครอบครัวที่ไม่มีความสุข สมาชิกในครอบครัว ขัดแย้งกันอยู่เสมอ พ่อแม่ไม่มีเวลาให้แก่มาก และไม่มีที่ปรึกษาเวลามีปัญหา สมาชิกในครอบครัวจึงหัน ไปใช้ยาเสพติด

3. ยาเสพติดหาได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ มาลัย (2543) ที่พบว่า สาเหตุที่ทำให้มีจำนวนผู้เสพยาเสพติดมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นเพราะสาเหตุจากการที่ยาเสพติดหาได้ง่ายในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โอกาสติดยาเสพติดจึงมีมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วรณภา สุขเสถียร (2544) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดคือปัจจัยเอื้ออำนวย พบว่า ผู้เสพยาเสพติดหาซื้อยาเสพติดได้ง่าย

ตามที่ต้องการทุกครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเนียร แบ้กระโทก รัชณีพร จันทรมณี และอำพร คำตา (2544) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมที่มียาเสพติดจำหน่ายเป็นสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ผู้เสพยาเสพติดไม่สามารถที่จะหยุดเสพยาเสพติดได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเลง ตั้ง โภคานนท์ (2543) ที่พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้าเพราะสาเหตุเพราะยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายกว่าสารเสพติดชนิดอื่น และราคาไม่แพง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ยาเสพติดมีการแพร่ระบาดในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ กอปรกับมีเพื่อนสนิทหรือมีคนที่รู้จักคุ้นเคย เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด การอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งขาย หรือแหล่งผลิต หรือใกล้ชิดกับเพื่อน พี่น้อง ที่ติดยาเสพติดอยู่ ซึ่งเป็นแหล่งที่สามารถซื้อหาได้ง่ายจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดได้ง่าย

4. บิดามารดาควบคุมมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ และคณะ (2527) ที่พบว่า การที่บิดามารดาควบคุมมากเกินไป เป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการผลักดันให้เยาวชนตัดสินใจเสพยาบ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เลี้ยงดูโดยบังคับควบคุมลูกมากเกินไปและลงโทษลูกของตนจึงทำให้ลูกเกรงกลัว ไม่กล้าปรึกษา หรือขอคำแนะนำจากพ่อแม่ การที่ถูกพ่อแม่ควบคุมมากเกินไป ลูกจะมีความรู้สึกกดดัน กังวล และขาดความเป็นอิสระ ไม่กล้าตัดสินใจ บางครั้งต้องฝืนความรู้สึกของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตัวเองไม่ชอบแต่ต้องตัดสินใจทำ เพราะถูกพ่อแม่สั่งหรือทำเพื่อความสบายใจของพ่อแม่ ซึ่งบางครั้งหากมีโอกาสที่ไม่ได้อยู่ในสายตาของพ่อแม่ ลูกก็มักจะฉวยโอกาสนั้นทำในสิ่งที่ตัวเองชอบและอยากทำ ในบางครั้งและจะมีความรู้สึกสนุกกับสิ่งที่ตัวเองเลือกทำ ดังนั้น หากมีโอกาสแบบนี้บ่อยๆ ลูกอาจจะใช้โอกาสนี้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจนทำให้ติดยาเสพติดได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การเลิกเสพยาเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1. เลิกคบเพื่อนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

การหลีกเลี่ยงจากการชักชวนของเพื่อน เมื่อรู้ว่าเพื่อนเริ่มมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ก็พยายามทำตัวออกห่างจากเพื่อนกลุ่มนี้ โดยอาจให้เหตุผลอย่างอื่น เช่น ต้องไปซ้อมดนตรี ซ้อมกีฬา หรือต้องรีบกลับบ้านเพื่อไปช่วยพ่อแม่ทำงาน เป็นต้น เลิกคบเพื่อนดีที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์

2. การให้ความรัก ความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัว

ความรัก ความเข้าใจ และกำลังใจจากคนที่เรารักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว คือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด หากเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ไม่มีพฤติกรรมในการที่จะหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เมื่อ

ถูกทำผิดให้คำปรึกษาโดยใช้เหตุผลและให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมใหม่ ครอบครัวที่ขาดความรักความเข้าใจและกำลังใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่พฤติกรรมกาเสพยาเสพติด

3. โอกาสและการยอมรับจากสังคม

โอกาสและการให้การยอมรับจากสังคมคือสิ่งที่ผู้กระทำผิดทุกคนปรารถนา ซึ่งในบางครั้งการกระทำผิดอาจไม่ได้ตั้งใจหรือมีเจตนา อาจเป็นเพราะความประมาท พอได้รับการลงโทษก็ทำให้คิดได้ อยากกลับมาเป็นคนดี อยากมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ดังนั้น สังคมควรให้โอกาสและให้การยอมรับผู้ที่เคยทำผิดมาแล้วอยากกลับมาเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับไปมั่วสุมกับยาเสพติดอีก

4. คำสั่งสอนของพ่อแม่

การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่โดยส่วนมากแล้วครอบครัวที่มีพ่อแม่คอยบอกกล่าว ตักเตือนอบรม สั่งสอน ลูกจะไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ส่วนมากลูกจะเชื่อฟังเพื่อนมากกว่า จึงทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ดังนั้น พ่อแม่ควรที่จะบริหารเวลาให้กับครอบครัวเพื่ออบรมสั่งสอนลูก เป็นวิธีการป้องกันความเสี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งกับยาเสพติด

5. การส่งเสริมให้มึงานทำ

คนที่มีความว่างมากจะทำให้เกิดความคิดฟุ้งซ่าน เนื่องจากไม่มีอะไรทำ ดังนั้น การส่งเสริมให้คนมีงานทำ จะทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ ซึ่งอาการคิดฟุ้งซ่านและอาการเบื่อหน่าย อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีและเป็นสาเหตุของการเสพยาเสพติด

6. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำงานอดิเรก

การมีเวลาว่างมากเกินไปจะทำให้เกิดอาการเบื่อ เซ็ง เครียด เพราะบางคนอาจมีปัญหา หรือมีเรื่องไม่สบายใจอยู่แล้ว พอมีเวลาว่างก็อาจทำให้คิดไม่ตก อาจแก้ไขปัญหาโดยวิธีที่ผิด โดยใช้ยาเสพติดในการแก้ไขปัญหานั้น ดังนั้น เมื่อมีเวลาว่างควรหางานอดิเรกทำเพื่อเป็นการผ่อนคลาย เช่น ล้างรถ ทำงานบ้าน ถักโครเช วาดรูป ร้องเพลง หรือปลูกผัก เป็นต้น

7. ความอบอุ่นจากครอบครัว

ครอบครัวที่มีความอบอุ่นจะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการข้าคิดข้าทำ เวลาคิดจะทำอะไรที่ไม่ดี จะทำให้คิดถึงพ่อแม่ และบุคคลในครอบครัวก่อนเสมอ เพราะไม่อยากจะสร้างปัญหาและ เป็นภาระให้กับครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีครอบครัวที่อบอุ่นนั่นเอง การได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด และได้ผลมากที่สุดในการที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

8. การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน

ส่วนมากชุมชนจะมีกิจกรรมในการส่งเสริมในทางที่สร้างสรรค์ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดในทางที่สร้างสรรค์ มองโลกใน

แง่ดี เช่น โครงการอบรมลูกเสือชาวบ้าน โครงการอบรมกลุ่มผู้นำชุมชน เป็นต้น และช่วยแจ้งเบาะแสเมื่อทราบว่า มีแหล่งเสพยาเสพติดให้กับผู้นำชุมชนได้รับทราบ เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป

9. การติดตามของหน่วยงานภาครัฐ

รัฐบาลในแต่ละสมัย ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม หรือ จัดทำโครงการต่างๆ ให้กับชุมชน เมื่อมีการส่งเสริมสนับสนุนแล้วภาครัฐควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำเอาผลการประเมินในครั้งนั้นมาพัฒนา หรือ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งการจัดกิจกรรม หรือ โครงการต่างๆ ส่งผลให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนไม่ไปมั่วสุมกับกลุ่มที่ใช้สารเสพติดได้เป็นอย่างดี เช่น โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการแข่งขันกีฬาเพื่อต้านยาเสพติดของเยาวชน เป็นต้น

10. ความเข้มแข็งของจิตใจ

ความเข้มแข็งของจิตใจคือเป็นคนมั่นคง ไม่โลเล ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งชั่วร้าย หรือคำชักชวน รู้จักวิธีการปฏิเสธให้เป็น โดยใช้เหตุผลที่ดีในการปฏิเสธ จะทำให้ตัวเราเอง ไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติดได้

11. ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษร้ายของยาเสพติด

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดและตัวอย่างของคนที่เป็นทาสของยาเสพติด จะช่วยให้รู้จักกับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

12. การบำบัดฟื้นฟูอย่างถูกต้องครบทุกขั้นตอน

การบำบัดฟื้นฟูอย่างถูกต้องและครบทุกขั้นตอนเป็นขั้นตอนของผู้ที่เคยเสพยาเสพติดและต้องการเลิกอย่างเด็ดขาด ไม่อยากกลับไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ อีก จึงได้มีการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ทั้งนี้การเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูบางครั้งผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูอาจมีความสมัครใจและถูกบังคับให้เข้ารับการบำบัด ผู้ที่ถูกบังคับให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู อาจจะไม่ครบทุกขั้นตอน ซึ่งการบำบัดฟื้นฟูที่ไม่ครบทุกขั้นตอนจะส่งผลให้ผู้ที่เคยเสพยาเสพติดมากกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำอีก

13. การลงโทษสถานหนัก

ภาครัฐควรมีบทลงโทษสถานหนักสำหรับ ผู้ค้า ผู้ผลิต ผู้เสพ อย่างเคร่งครัดและจริงจังประกาศให้ประชาชนทุกคนได้รับทราบบทลงโทษนั้นด้วย เพื่อให้ผู้ค้า ผู้ผลิต และผู้เสพ เกรงกลัว

การอภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ปัจจัยส่วนบุคคล

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพและติดยาเสพติด สาเหตุมาจากความอยากรู้ อยากลองในรสชาติและฤทธิ์ของยาเสพติด ใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดในการแก้ปัญหาดังๆ หรือบางคนใช้ยาเสพติดในการลดน้ำหนัก มีปัญหาจากการว่างงานไม่มีอะไรทำเลยต้องใช้ยาเสพติดเป็นเพื่อน ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงหันไปใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นทางเลือกให้กับตัวเอง และสุดท้ายพยายามเลิก เลิกไม่ได้ติดขยงอมแถมในที่สุด

พบว่า ปัจจัยแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพและติดยาเสพติด สาเหตุมาจากอิทธิพลจากเพื่อนวัยรุ่นบางคนรักเพื่อน ฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เพราะเพื่อนสามารถช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหามาเรื่องได้ดีกว่าพ่อแม่และพี่น้องในครอบครัว จึงเชื่อเพื่อนและสุดท้ายเพื่อนก็ชวนไปเสพยาเสพติด ครอบครัวขาดความอบอุ่นเกิดจากพ่อแม่ทะเลาะกัน หรือเกิดจากครอบครัวไม่สมบูรณ์ บางครอบครัวอาจขาดพ่อ บางครอบครัวอาจขาดแม่ แต่บางครอบครัวอาจจะขาดทั้งพ่อทั้งแม่ อยู่กับปู่ย่า ตายาย หรือบางครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยกันจริงและทะเลาะกันเกือบทุกวัน ลูกขาดที่พึ่งพิง ขาดที่ปรึกษาทำให้หัน ไปมั่วสุมอยู่กับยาเสพติด ส่วน ยาเสพติดหาได้ง่ายนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้ ยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายและราคาถูกมากเนื่องจากมีผู้เสพและผู้ขายเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน วัด หรือแม้แต่ในชุมชนที่อยู่อาศัยก็สามารถหาซื้อยาเสพติดได้ง่าย และบิดามารดาควบคุมมากเกินไปเด็กวัยรุ่นบางคนอยากมีชีวิตที่อิสระไม่อยากให้ใครมาจำกัดก็เข้าการ อยากเรียนสาขา นี้ แต่พ่อแม่บังคับให้เรียนอีกสาขาหนึ่ง ห้ามไม่ให้ลูกคบกับเพื่อน ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเพื่อนอยากมีเพื่อนบ้าง จึงทำให้รู้สึกขาดความเป็นอิสระทำอะไรก็ไม่ค่อยมั่นใจ เพราะถูกบังคับ ในบางครั้งก็อาจทำให้ตัดสินใจอะไรที่ผิดๆ เพราะประชดชีวิต ผลสุดท้ายก็เสพยาเสพติดจนติดเลิกไม่ได้แล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เสพและติดยาเสพติดที่อยู่ในเรือนจำและ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติของทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อที่การดำเนินงานจะได้สำเร็จตรงตามเป้าหมายได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1.1 ความอยากรู้ อยากลอง ตามที่ลักษณะนิสัยของวัยรุ่นมักมีความอยากรู้ อยากลอง เป็นคนรักสนุก ก็ควรจะปล่อยตามผู้ใช้น่าง่าย เอาแต่ใจตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง และมีความ

รับผิดชอบตำรา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่ายาเสพติดมีอันตรายและติดง่าย ในบางครั้งหากไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดความอยากหรืออยากลองทำในสิ่งที่ผิด เช่น การทดลองดื่มสุรา การสูบบุหรี่ ดมกาว และการเสพยาบ้า เป็นต้น เมื่อทดลองเสพก็จะทำให้เกิดการติดยาโดยไม่รู้ตัว จึงเป็นปัญหาทำให้กลายเป็นผู้เสพและติดยาเสพติดดังกล่าว ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาควรเข้าใจลักษณะของวัยรุ่นเช่นนี้ และคอยให้คำแนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งให้เห็นโทษของยาเสพติด ตลอดจนผลร้ายของการติดยาเสพติด

วิธีการสังเกตและเฝ้าระวังป้องกัน ตามที่ความอยากหรืออยากลอง จะพบมากในกลุ่มผู้เสพโดยใช้วิธีการสูบ ซึ่งยาเสพติดที่ใช้วิธีการเสพประเภทนี้ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ กัญชา และบุหรี่ เป็นต้น ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ในการเสพ ซึ่งอุปกรณ์ในการเสพโดยวิธีการสูบก็นี้อาจมีหลายประเภท ได้แก่ กระจกพรอยด์ ไฟแช็ค หรือเทียนไข โจ้ (เป็นอุปกรณ์การเสพของวัยรุ่นลักษณะโดยทั่วไปจะใช้ขวดพลาสติกเชื่อมต่อกับหลอดดูด จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล) อุปกรณ์ดังกล่าวจะใช้สูบบุหรี่ ส่วนอุปกรณ์การเสพยาไอซ์ ได้แก่ หลอดแก้ว หรือกระจกพรอยด์ ไฟแช็คหรือเทียนไข และหลอดดูดส่วนอุปกรณ์ในการสูบกัญชา ได้แก่ บ้องกัญชา(ส่วนมากจะใช้บ้องไม้ไผ่) ไฟแช็ค ผู้ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จะมีอุปกรณ์ในการสูบเพิ่มเติมคือ ยาหอม (ใช้สำหรับเปลี่ยนรสชาติของยาบ้า) เมื่อเสพยาเสพติดโดยวิธีการสูบแล้วผู้เสพจะมีอาการดังนี้ ใจเต้น หัวใจเต้นแรง หายใจเร็วกว่าปกติ ขนหัวลุก เหงื่อออกมาก ตึกตัก กระปี้กระเปร่า ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง ไม่หิวข้าว ขยับผิดปกติ ไม่หลับ ไม่นอนมีอาการย้ำคิดย้ำทำ กัดฟัน นิ้วเท้าจะกระดิกโดยไม่รู้ตัว ส่วนวิธีการสังเกตและเฝ้าระวังในผู้ที่มีพฤติกรรมการสูบ ให้สังเกตจากอุปกรณ์และลักษณะอาการของคนสูบ ดังนั้นผู้ที่เฝ้าระวังควรสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การเสพดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะพฤติกรรมกรรมการสะสมกระจกพรอยด์ จากซองบุหรี่ พรอยด์จากปลาชามะ และพรอยด์ไก่ย่าง หากพบว่ามีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ก็ควรที่จะระมัดระวังและดูแลอย่างใกล้ชิด

วิธีแก้ไข และบำบัดฟื้นฟู ผู้ที่ติดยาเสพติดเพราะความอยากหรืออยากลองนี้ เห็นว่าความรัก ความเข้าใจ และกำลังใจจากคนที่เรารักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว คือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด หากเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ไม่มีพฤติกรรมในการที่จะหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เมื่อถูกทำผิดให้คำปรึกษาโดยใช้เหตุผลและให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมใหม่ ครอบครัวที่ขาดความรักความเข้าใจและกำลังใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการเสพยาเสพติด และต้องเป็นคนที่มึนใจเข้มแข็ง คือ เป็นคนมั่นคง ไม่โลเล ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งยั่วชวน หรือคำชักชวน รู้จักวิธีการปฏิเสธให้เป็น โดยใช้เหตุผลที่ดีในการปฏิเสธ จะทำให้ตัวเองไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติดได้รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และตัวอย่างของคนที่ดีที่เป็นทาสของยาเสพติด จะช่วยทำให้รู้จัก

กับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป

1.1.2 ผู้ที่ใช้อยาเสพติดในทางที่ผิด ส่วนมากจะมีคุณลักษณะที่บกพร่อง อาจเป็น โรคจิต ประเภทลิ้มตัว ความไม่มั่นคงทางจิตใจ เป็นโรคประสาท มีความกดดัน ความเกลียดชัง ความโกรธ ความเจ็บป่วยทางจิต การนับถือตนเองถดถอย และความไม่บรรลุนิติภาวะ สาเหตุของการใช้อยาเสพติดในทางที่ผิดเป็นเพราะไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด และมีความเชื่อที่ผิดๆ โดยเชื่อว่ายาเสพติดบางประเภทไม่ทำให้ติด และได้รับคำแนะนำที่ผิดๆ บางคนติดยาเสพติดเพราะเขาต้องการแก้ไขปัญหาบางอย่างในการดำรงชีวิตประจำวัน บางคนมีความคิดว่า ยาเสพติดสามารถใช้รักษาโรคได้ ใช้อยาเสพติดเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน ใช้อยาเสพติดเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เมื่อนำยาเสพติดมาใช้ในทางที่ผิด พอนานเข้าก็จะส่งผลให้ผู้ใช้อยาเสพติดนั้นติดยาเสพติดเรื้อรัง เมื่อทดลองเสพก็จะทำให้เกิดการติดยาโดยไม่รู้ตัว จึงเป็นปัญหาทำให้กลายเป็นผู้เสพและติดยาเสพติดดังกล่าวนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาควรเข้าใจลักษณะของวัยรุ่นเช่นนี้ และคอยให้คำแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องชี้ให้เห็นโทษของยาเสพติด และผลร้ายของการติดยาเสพติด

วิธีการสังเกตและเฝ้าระวังป้องกัน ตามที่ความอยากรู้อยากลองและการใช้อยาเสพติดในทางที่ผิด จะพบมากในกลุ่มผู้เสพ โดยใช้วิธีการฉีดยา ซึ่งยาเสพติดที่ใช้วิธีการเสพประเภทนี้ได้แก่ เฮโรอีน หรือผงขาว และ ยาบ้า เป็นต้น ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้มักต้องใช้อุปกรณ์ในการเสพและอุปกรณ์ในการเสพโดยวิธีการฉีดก็คือ หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา กระดาษตะกั่ว สายรัดหรือใส่ใ้ไก่สำหรับรัดเพื่อให้มองเห็นเส้นเลือดใหญ่ ส่วนมากผู้ที่ใช้วิธีการฉีดมักจะใช้ยาบ้าในการเสพมากกว่าเฮโรอีน เพราะยาบ้าหาได้ง่ายและไม่แพง ส่วนเฮโรอีนปัจจุบันหาได้ยากและไม่ค่อยนิยมกัน ผู้ที่ฉีดยาบ้าจะมีอุปกรณ์ในการฉีดเพิ่มเติมคือ ใช้ฟาลิโป หรือฝาเครื่องดื่มเอ็มร้อย หรือช้อนกินข้าว เพื่อละลายยาบับกับน้ำ และกั้นกรองบูหรือตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อกรองยาบับที่ผสมน้ำ ไฟแช็คใช้สำหรับลนเพื่อต้มยาบับเมื่อเสพยาเสพติดโดยวิธีการฉีดแล้วผู้เสพจะมีอาการดังนี้ ใจสั่น หัวใจเต้นแรง หายใจเร็วกว่าปกติ ขนหัวลุก เหงื่อออกมาก ตึกคัก กระปี้กระเปร่า ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ที่เฝ้าระวังควรสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การเสพเหล่านี้ หากพบว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องก็ควรที่จะระมัดระวังและดูแลอย่างใกล้ชิด วิธีการสังเกตสำหรับพฤติกรรมเสพยาเสพติดโดยวิธีการฉีดให้สังเกตบริเวณร่างกายที่มีเส้นเลือดใหญ่ ส่วนมากมักจะฉีดบริเวณแขนหรือท้องแขน ตามแนวเส้นเลือดใหญ่ หลังมือ หน้าขา ง่ามมือ ง่ามเท้า ต้นคอ มักจะมีร่องรอยของการฉีดให้เห็น ผู้ที่มีพฤติกรรมเสพยาโดยวิธีการฉีดส่วนมากจะชอบใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และสวมแว่นตาเพื่อปกปิดร่องรอยและปกปิดม่านตาที่ขยาย เวลาพูดคุยด้วยก็มักจะไม่สบตา หลบหน้าหลบตา และสังเกตลักษณะบุคลิกชอบ

ผอม ผิวกล่ำลง ไม่ชอบกินข้าว และมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินมากผิดปกติ และมีเพื่อนใหม่ไม่ซ้ำหน้า

วิธีแก้ไข และบำบัดฟื้นฟู ผู้ที่ติดยาเสพติดเพราะความอยากรู้อยากลองนี้ เห็นว่าความรัก ความเข้าใจ และกำลังใจจากคนที่เรารักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว คือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด หากเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ไม่มีพฤติกรรมในการที่จะหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เมื่อถูกทำผิดให้คำปรึกษาโดยใช้เหตุผลและให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมใหม่ ครอบครัวที่ขาดความรักความเข้าใจและกำลังใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่พฤติกรรมยาเสพติด และต้องเป็นคนที่มึนจิตใจเข้มแข็ง คือ เป็นคนมั่นคง ไม่โลเล ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งชั่วร้าย หรือคำชักชวน รู้จักวิธีการปฏิเสธให้เป็น โดยใช้เหตุผลที่ดีในการปฏิเสธ จะทำให้ตัวเองไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติด ได้รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และตัวอย่างของคนที่ดีที่เป็นทาสของยาเสพติด จะช่วยทำให้รู้จักกับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป ส่วนวิธีการแก้ไขผู้ที่ติดยาเสพติดเพราะใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดนั้น เห็นว่า การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดและตัวอย่างของคนที่ดีที่เป็นทาสของยาเสพติด ให้ชัดเจนและ จะช่วยทำให้รู้จักกับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกเช่นเดียวกับการแก้ไขปัญหของวัยรุ่นที่มีความอยากรู้อยากลอง

1.1.3 การว่างงานเป็นภาวะที่คนไม่มีงานทำ มีเวลาว่างมาก คนที่ว่างงานมักจะไม่มีเงินใช้จ่าย มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมมีรายได้ลดลง หรือคนที่ มีหนี้สินมาก เมื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ หรือคิดไม่ตก ก็เกิดความเครียด กลุ้มใจ คิดฟุ้งซ่าน หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างๆ เหล่านี้ เพราะคิดว่าจะทำให้มีความสุขได้และลืมปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไปได้ เช่น การสูบบุหรี่เพื่อการลดความเครียด การดื่มสุราเพื่อให้เกิดความรื่นเริง การเสพยาบ้าเพื่อให้เกิดความสบายใจทำให้อารมณ์ดีขึ้น ถึงแม้จะรู้ว่าการใช้ยาเสพติดเพียงชั่วคราวช่วยยามก็ตาม แต่พอทำบ่อยๆ ครึ่งเช้า ก็จะทำให้ติดยาเสพติดจนถอนตัวไม่ขึ้นและเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมยาเสพติดและติดยาเสพติดดังกล่าว เช่นเดียวกับต้องทำงานหนักผู้ที่มีพฤติกรรมยาเสพติดบางคนอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีปัญหา มีฐานะยากจน มีหนี้สินล้นพ้นตัว รายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงมีความพยายามที่จะทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้งๆ ที่สภาพร่างกายอ่อนเพลียมากเพื่อที่จะต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจึงใช้ยาเสพติดเพื่อกระตุ้นประสาท ให้สามารถทำงานและทนต่อไปได้ หากมีการทำเป็นประจำ ก็ทำให้นำไปสู่การติดยาเสพติดได้ ส่วนลักษณะของบุคลิกด้านลบเป็นบุคลิกที่ไม่ดี เช่น เป็นคนขี้โมโห เก็บกด มีปัญหาเครียดกดดันหรืออาจเพราะแรงกระตุ้นของวุฒิภาวะบกพร่อง ไม่สามารถยับยั้งความพอใจ การหวังพึ่งสิ่งอื่น เป็นต้น ระดับการนับถือตนเองต่ำ ไม่สามารถรับผิดชอบในสิ่งใดๆ ซึ่งผู้ที่เสพยาเสพติดที่มี

ลักษณะบุคลิกด้านลบนี้ จะมองโลกในแง่ร้ายอยู่ตลอดเวลา จะมีความหวาดระแวงกับสิ่งรอบข้าง ไม่มี
ความสุขในแต่ละวัน จิตใจจะหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ไม่มีดี คนที่เริ่มมีอาการดังกล่าวข้างต้นก็จะเริ่มหันไป
พึ่งยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหา ส่วนคนที่เสพยาเสพติดอยู่แล้วก็จะเสพยาเสพติดต่อเนื่อง โดยอาจเพิ่ม
ปริมาณในการเสพแต่ละวัน และเป็นสาเหตุที่ทำให้ติดขงอมแงมจนถอนตัวไม่ขึ้น

วิธีการสังเกตและเฝ้าระวังป้องกัน การที่ต้องทำงานหนัก และการที่มีลักษณะบุคลิก
ด้านลบ เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ที่พบมากในกลุ่มผู้เสพยาเสพติด โดยวิธีการสุดคม ซึ่งยาเสพติดประเภท
นี้ได้แก่ กาว 3K กาวยาง แล็คเกอร์ และทินเนอร์ เป็นต้น ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้มักต้องใช้อุปกรณ์ใน
การสุดคมก็คือ ฉูร้อน ผ้าเย้น หรือสำลี แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่มีพฤติกรรมสุดคมจะใช้กาว 3K โดย
การนำกาว 3K เทใส่ในฉูร้อน แล้วสุดคม ส่วนสารระเหยที่มีการระเหยเร็ว ส่วนมากจะเทสารระเหย
ลงบนผ้าเย้น หรือ เทลงสำลี แล้วทำการสุดคมจนไม่มีกลิ่น และอีกวิธีหนึ่งที่ผู้เสพใช้ในการสุดคมก็
คือ การใช้มือของผู้เสพถูกันแล้วสุดคม เมื่อเสพยาเสพติดโดยวิธีการสุดคมแล้ว ผู้เสพจะมีอาการ
มึน เมา เบลอ เพ้อฝัน อยู่ในโลกแห่งการจินตนาการ สมองสังการซ้ำ ดังนั้นพฤติกรรมในการเฝ้า
ระวังควรสังเกตพฤติกรรมว่า มีการเดินเข้าร้านขายอะไหล่รถ หรือร้านขายวัสดุก่อสร้าง และร้านซ่อม
รองเท้าบ่อยหรือไม่ ตลอดจนคอยสังเกตว่าผู้เสพมีการพกพาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุด
คมหรือไม่ เช่นการพกฉูร้อน ไร่ไกล้ตัวอยู่ตลอดเวลา หากพบว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องก็ควรที่จะ
ระมัดระวังและดูแลอย่างใกล้ชิด วิธีการสังเกตสำหรับพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยวิธีการสุดคม
อีกอย่างก็คือคอยสังเกตพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกหากมีอาการมึน เมา เบลอ พุดอะไรไม่รู้
เรื่อง เพ้อฝัน อยู่ในห้วงของการจินตนาการ ให้สันนิษฐานเบื้องต้นได้เลยว่าจะต้องมีส่วนพัวพันกับยา
เสพติดแล้ว

วิธีแก้ไข และบำบัดฟื้นฟู ผู้ที่เสพยาเสพติดเพราะการว่างงานเห็นว่า การส่งเสริมให้มึงงาน
ทำเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะคนที่มีความว่างมากจะทำให้เกิดความคิดฟุ้งซ่าน เนื่องจากไม่มีอะไรทำ
ดังนั้น การส่งเสริมให้คนมึงงานทำ จะทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ ซึ่งอาการคิดฟุ้งซ่านและอาการเมือหน้าย อาจ
เป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีและเป็นสาเหตุของการเสพยาเสพติด การใช้
เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำงานอดิเรกก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกัน ไม่ให้เข้าไป
ใกล้กับยาเสพติดเพราะการมีเวลาว่างมากเกินไปจะทำให้เกิดอาการเบื่อ เซ็ง เกรียด เพราะบางคนอาจ
มีปัญหา หรือมีเรื่องไม่สบายใจอยู่แล้ว พอมีเวลาว่างก็อาจทำให้คิดฟุ้งซ่าน คิดไม่ตก อาจแก้ไขปัญหา
โดยวิธีที่ผิด โดยใช้ยาเสพติดในการแก้ไข้ปัญหา ดังนั้น เมื่อมีเวลาว่างควรหางานอดิเรกทำเพื่อ เป็นการ
ผ่อนคลาย เช่น ล้างรถ ทำงานบ้าน ถักโคเช วาดรูป ร้องเพลง หรือปลูกผัก เป็นต้น ส่วนวิธีแก้ไข้ผู้ที่
เสพยาเสพติดเพราะการที่ต้องทำงานหนัก เห็นว่า การศึกษาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษร้ายของยา
เสพติดเป็นวิธีที่ทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดเปลี่ยนใจที่จะพึ่งยาเสพติดในการแก้ไข้ปัญหา
เพราะการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดและตัวอย่างของคนที่เคยเป็นทาสของยา

เสพติด จะช่วยทำให้รู้จักกับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ส่วนวิธีแก้ไขผู้ที่เสพยาเสพติดเพราะการที่มีลักษณะบุคลิกด้านลบ เห็นว่า การให้ความรัก ความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัว คือสิ่งสำคัญในการหล่อหลอมความรู้สึกที่ดีและช่วยทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี คิดดี คิดในทางที่สร้างสรรค์เวลาจะทำอะไรที่ไม่ดีก็จะนึกถึงพ่อแม่ หรือบุคคลในครอบครัวเสมอ เพราะความรัก ความเข้าใจ และกำลังใจจากคนที่เรารักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว คือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด หากเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ไม่มีพฤติกรรมในการที่จะหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เมื่อลูกทำผิดให้คำปรึกษาโดยใช้เหตุผลและให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมใหม่ ครอบครัวที่ขาดความรักความเข้าใจและกำลังใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่พฤติกรรมการเสพยาเสพติด และการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้บุคคลในครอบครัวไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยส่วนมากแล้วครอบครัวที่มีพ่อแม่คอยบอกกล่าว ตักเตือนอบรม สั่งสอน ลูกจะไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ส่วนมากลูกจะเชื่อฟังเพื่อนมากกว่า จึงทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ดังนั้น พ่อแม่ควรที่จะบริหารเวลาให้กับครอบครัวเพื่ออบรมสั่งสอนลูก พ่อแม่ควรมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นวิธีการป้องกันความเสี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและครอบครัวที่มีความอบอุ่นจะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการขี้เกียจขี้ทำ เวลาคิดจะทำอะไรที่ไม่ดี จะทำให้คิดถึงพ่อแม่ และบุคคลในครอบครัวก่อนเสมอ เพราะไม่อยากสร้างปัญหาและเป็นภาระให้กับครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีครอบครัวที่อบอุ่นนั่นเอง การได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด และได้ผลมากที่สุดในการที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2 ปัจจัยแวดล้อม

1.2.1 อิทธิพลเพื่อน เพื่อนนับว่าเป็นผู้ที่มามีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลมากกว่าพ่อแม่ สำหรับกลุ่มวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหาด้านการพัฒนาจิตใจ เป็นวัยที่ต้องการความรัก เรียกร้องความสนใจ มีนิสัยพูดจาก้าวร้าว รุนแรง เอาแต่ใจตัวเอง มีความรักเพื่อน มีปัญหาอะไรชอบเก็บเอาไปปรึกษาเพื่อน ฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เพราะคิดว่าเพื่อนคือคนที่เข้าใจตัวเองได้ดีที่สุด การชักชวนของกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อพวกวัยรุ่นมาก และด้วยความเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธกับคำชักชวนของเพื่อน เพราะต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนกลัวเพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย จึงเชื่อฟังเพื่อนและสุดท้ายเพื่อนก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมการเสพยาเสพติดนั้น เช่นเดียวกับยาเสพติดหาได้ง่าย ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมเสพยาเสพติด การที่ยาเสพติดมีการแพร่ระบาดในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ กอปรกับมีเพื่อนสนิทหรือมีคนที่รู้จักคุ้นเคย เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด การอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งขาย หรือแหล่งผลิต หรือใกล้ชิดกับเพื่อน พี่น้อง ที่ติดยาเสพติดอยู่ ซึ่งเป็นแหล่งที่สามารถซื้อหาได้ง่ายจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดได้ง่าย

วิธีการสังเกตและเฝ้าระวังป้องกัน อิทธิพลจากเพื่อนและยาเสพติดหาได้ง่าย จะพบมากในกลุ่มผู้เสพยา โดยใช้วิธีการฉีด ซึ่งยาเสพติดที่ใช้วิธีการเสพยาประเภทนี้ได้แก่ เฮโรอีน หรือผงขาว และ ยาบ้า เป็นต้น ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้มักต้องใช้อุปกรณ์ในการเสพยาและอุปกรณ์ในการเสพยาโดยวิธีการฉีดก็คือ หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา กระจกตาตะกั่ว สายรัดหรือใส่ใ้ไก่สำหรับรัดเพื่อให้มองเห็นเส้นเลือดใหญ่ ส่วนมากผู้ที่ใช้วิธีการฉีดมักจะใช้ยาบ้าในการเสพมากกว่าเฮโรอีน เพราะยาบ้าหาได้ง่ายและไม่แพง ส่วนเฮโรอีนปัจจุบันหาได้ยากและไม่ค่อยนิยมกัน ผู้ที่ฉีดยาบ้าจะมีอุปกรณ์ในการละลายยาบ้าโดยใช้ฟาลิโพน หรือฝาเครื่องคั้มเอ็มร็อย หรือช้อนกินข้าว และใช้ก้นกรองบุหรี่ตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อกรองยาบ้าที่ผสมน้ำ ไฟแช็คใช้สำหรับลนเพื่อต้มยาบ้า เมื่อเสพยาเสพติดโดยวิธีการฉีดแล้วผู้เสพจะมีอาการคันนี้ ใจสั่น หัวใจเต้นแรง หายใจเร็วกว่าปกติ ขนหัวลุก เหงื่อออกมาก ศึกษัก กระบี่กระเป๋ารำ ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ที่เฝ้าระวังควรสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การเสพเหล่านี้ หากพบว่ามียุติกรรมเกี่ยวข้องก็ควรที่จะระมัดระวังและดูแลอย่างใกล้ชิด วิธีการสังเกตสำหรับพฤติกรรมเสพยาเสพติดโดยวิธีการฉีดให้สังเกตบริเวณร่างกายที่มีเส้นเลือดใหญ่ ส่วนมากมักจะฉีดบริเวณแขนหรือท้องแขน ตามแนวเส้นเลือดใหญ่ หลังมือ หน้าขา ง่ามมือ ง่ามเท้า ต้นคอ มักจะมีร่องรอยของการฉีดให้เห็น ผู้ที่มีพฤติกรรมเสพยาโดยวิธีการฉีดส่วนมากจะชอบใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และสวมแว่นตาเพื่อปกปิดร่องรอยและปกปิดม่านตาที่ขยาย เวลาพูดคุยด้วยก็มักจะไม่สบตา หลบหน้าหลบตา และสังเกตลักษณะบุคลิกขุ่มขอม ผิวคล้ำลง ไม่ชอบกินข้าว และมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินมากผิดปกติ และมีเพื่อนใหม่ไม่ซ้ำหน้า

วิธีแก้ไข และบำบัดฟื้นฟู ผู้ที่ติดยาเสพติดเพราะอิทธิพลจากเพื่อน เห็นว่าการเลิกคบเพื่อนที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดและการหลีกเลี่ยงกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดีเป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด อีกวิธีหนึ่งที่จะไม่ทำให้เข้าไปพัวพันกับยาเสพติด การหลีกเลี่ยงจากการชักชวนของเพื่อน เมื่อรู้ว่าเพื่อนเริ่มมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ก็พยายามทำตัวออกห่างจากเพื่อนกลุ่มนี้ โดยอาจให้เหตุผลอย่างอื่น เช่น ต้องไปซ่อมดนตรี ซ่อมกีฬา หรือต้องรีบกลับบ้านเพื่อไปช่วยพ่อแม่ทำงาน เป็นต้น เลิกคบเพื่อนดีที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ และการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่โดยส่วนมากแล้วครอบครัวที่มีพ่อแม่คอยบอกกล่าว ตักเตือนอบรม สั่งสอน ลูกจะไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ส่วนมากลูกจะเชื่อฟังเพื่อนมากกว่า จึงทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ดังนั้น พ่อแม่ควรที่จะบริหารเวลาให้กับครอบครัวเพื่ออบรมสั่งสอนลูก เป็นวิธีการป้องกันความเสี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งกับยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

ส่วนวิธีแก้ไขการที่เสพยาเสพติดได้ง่ายก็คือการมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน ส่วนมากชุมชนจะมีกิจกรรมในการส่งเสริมในทางที่สร้างสรรค์ การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดในทางที่สร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี เช่น โครงการอบรมลูกเสือชาวบ้าน โครงการอบรมกลุ่มผู้นำชุมชน เป็นต้น และช่วยแจ้งเบาะแส เมื่อทราบว่ามีแหล่งเสพยาเสพติดให้กับผู้นำชุมชนได้รับทราบ เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป การศึกษาหา

ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษร้ายของยาเสพติด และตัวอย่างของคนที่ดีที่เป็นทาษของยาเสพติด จะช่วยให้รู้จักกับยาเสพติดดีขึ้นและเมื่อรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดก็จะทำให้รู้สึกกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ตลอดจนการลงโทษสถานหนักของหน่วยงานภาครัฐ ควรมีบทลงโทษสถานหนักสำหรับ ผู้ค้า ผู้ผลิต ผู้เสพ อย่างเคร่งครัดและจริงจัง ประกาศให้ประชาชนทุกคนได้รับทราบบทลงโทษนั้นด้วย เพื่อให้ผู้ค้า ผู้ผลิต และผู้เสพ เกิดความเกรงกลัว

1.2.2 ครอบครัวยุคความอบอุ่น เป็นครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพของสมาชิกภายในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ถึงแก่กรรม พ่อแม่หย่าร้าง พ่อแม่แยกกันอยู่ ทำให้ครอบครัวไม่สมบูรณ์ หรือพ่อแม่อยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันเป็นประจำ เป็นครอบครัวที่ไม่มีความสุข สมาชิกในครอบครัว ขัดแย้งกันอยู่เสมอ พ่อแม่ไม่มีเวลาให้แก่ลูก ขาดที่พึ่งพิง และ ไม่มีที่ปรึกษาเวลาที่มีปัญหา สมาชิกในครอบครัวจึงหันไปพึ่งยาเสพติด เช่นเดียวกับบิดามารดาควบคุมมากเกินไปเป็นสภาวะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบบังคับควบคุมมากเกินไปและลงโทษลูกของตน จึงทำให้ลูกเกรงกลัว ไม่กล้าปรึกษา หรือขอคำแนะนำจากพ่อแม่ การที่ลูกถูกพ่อแม่ควบคุมมากเกินไป ลูกจะมีความรู้สึกกดดัน และ เกือบขาดความเป็นอิสระ ไม่กล้าตัดสินใจ บางครั้งต้องฝืนความรู้สึกของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตัวเองไม่ชอบ แต่ต้องตัดสินใจทำเพราะถูกพ่อแม่สั่งหรือทำเพื่อความสบายใจของพ่อแม่ ซึ่งบางครั้งหากมีโอกาสที่ไม่ได้อยู่ในสายตาของพ่อแม่ ลูกก็มักจะฉกฉวยโอกาสนั้น เพื่อทำในสิ่งที่ตัวเองชอบและอยากทำ หรือทำตามใจของตัวเองบ้าง และทุกครั้งที่ทำในสิ่งที่ตัวเองชอบหรืออยากทำโดยที่ไม่มีใครสั่ง หรือคอยควบคุม จะมีความรู้สึกสนุกกับสิ่งที่ตัวเองเลือกทำ ดังนั้น หากมีโอกาสแบบนี้บ่อยๆ ลูกอาจจะใช้โอกาสนี้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจนทำให้ติดยาเสพติดได้ในที่สุด

วิธีการสังเกตและเฝ้าระวังป้องกัน การที่ครอบครัวยุคความอบอุ่น และการที่บิดามารดาควบคุมมากเกินไปเป็นปัจจัยแวดล้อม ที่พบมากในกลุ่มผู้เสพ โดยใช้วิธีการสุดคม ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้ได้แก่ กาว 3K กาวยาง แล็กเกอร์ และทินเนอร์ เป็นต้น ซึ่งยาเสพติดประเภทนี้มักต้องใช้อุปกรณ์ในการสุดคมก็คือ ดุจร้อน ผ้าเย้น หรือสำลี แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่มีการสุดคมจะใช้กาว 3K โดยการนำกาว 3K เทใส่ในถุงร้อน แล้วสุดคม ส่วนสารระเหยที่มีการระเหยเร็ว ส่วนมากจะเทสารระเหยลงบนผ้าเย้น หรือ เทลงสำลี แล้วทำการสุดคมจนไม่มีกลิ่น และอีกวิธีหนึ่งที่ผู้เสพใช้ในการสุดคมก็คือ การใช้มือของผู้เสพถูกันแล้วสุดคม เมื่อเสพยาเสพติดโดยวิธีการสุดคมแล้ว ผู้เสพจะมีอาการ มึน เมา เบลอ เพื่อฝืน อยู่ในโลกแห่งการจินตนาการ สมองสังการซ้ำ ดังนั้นพฤติกรรมในการเฝ้าระวังควรสังเกตพฤติกรรมว่า มีการเดินเข้าร้านขายอะไหล่รถ หรือร้านขายวัสดุก่อสร้าง และร้านซ่อมรถเก่าบ่อยหรือไม่ ตลอดจนคอยสังเกตว่าผู้เสพมีการพกพาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุดคมหรือไม่ เช่นการพกดุจร้อนไว้ใกล้ตัวอยู่ตลอดเวลา หากพบว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องก็ควรที่จะระมัดระวังและดูแลอย่างใกล้ชิด วิธีการสังเกตสำหรับพฤติกรรมเสพยาเสพติด

โดยวิธีการสุดคม อีกอย่างก็คือคอยสังเกตพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกหากมีอารมณ์ เมฆา เมล็ด พุดอะไรไม่รู้เรื่อง เพื่อฝัน อยู่ในห้วงของการจินตนาการ ให้สันนิฐานเบื้องต้นได้เลยว่าจะต้องมีส่วนพัวพันกับยาเสพติดแล้ว

วิธีแก้ไข และบำบัดฟื้นฟู ผู้ที่เสพยาเสพติดเพราะการที่ครอบครัวขาดความอบอุ่นเห็นว่าการให้ความรัก ความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัว จากคนที่เรารักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว คือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด หากเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ไม่มีพฤติกรรมในการที่จะหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เมื่อถูกทำผิดให้คำปรึกษา โดยใช้เหตุผลและให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมใหม่ ครอบครัวที่ขาดความรัก ความเข้าใจและกำลังใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่พฤติกรรมการเสพยาเสพติดและนอกจากนั้นการได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการยึดติดยึดทำ เวลาคิดจะทำอะไรที่ไม่ดี จะทำให้คิดถึงพ่อแม่ และบุคคลในครอบครัวก่อนเสมอ เพราะไม่อยากจะสร้างปัญหาและเป็นภาระให้กับครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีครอบครัวที่อบอุ่นนั่นเอง การได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด และได้ผลมากที่สุดในการที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนวิธีแก้ไขผู้เสพยาเสพติดเพราะการที่บิดามารดาควบคุมมากเกินไป เห็นว่า การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำงานอดิเรกก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันไม่ให้เข้าไปใกล้กับยาเสพติดเพราะการมีเวลาว่างมากเกินไปจะทำให้เกิดอาการเบื่อ เซ็ง เกรียด เพราะบางคนอาจมีปัญหา หรือมีเรื่องไม่สบายใจอยู่แล้ว พอมีเวลาว่างก็อาจทำให้คิดฟุ้งซ่าน คิดไม่ตก อาจแก้ไขปัญหาโดยวิธีที่คิดโดยใช้ยาเสพติดในการแก้ไขปัญหาดังนั้น เมื่อมีเวลาว่างควรหางานอดิเรกทำเพื่อ เป็นการผ่อนคลาย เช่น ล้างรถ ทำงานบ้าน ถัก โคะเซ วาดรูป ร้องเพลง หรือปลูกผัก เป็นต้น รวมไปถึงการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย การเข้าวัดทำบุญตักบาตร ฟังธรรม หรือไม่ก็เป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานในชุมชน เช่น จัดกลุ่มสอนหนังสือให้กับผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ หรือสอนพิเศษให้กับเด็กนักเรียนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่ตัวเองถนัดและมีใจรัก เพราะการทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม พ่อแม่มักจะให้การสนับสนุนส่งเสริมเพราะเป็นสิ่งที่ดี และก็เป็นวิธีการป้องกันตัวเองที่จะไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดได้เป็นอย่างดี

โดยสรุปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดมหาสารคาม ควรนำข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นปัจจัยนำเข้า(Input)ตามตัวแบบการวิเคราะห์นโยบายด้วยทฤษฎีระบบ ผู้กระบวนกรกำหนดคน โยบาย(Process) โดยให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ปัจจัยนำออก(Out put) คือ ตัวนโยบายที่เหมาะสมกับสภาพสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของจังหวัดมหาสารคาม หลังจากนั้นจึงนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบบูรณาการของศาสตราจารย์วรงค์ จันทพร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะครอบคลุมและเหมาะสมกับการนำนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติในจังหวัดมหาสารคามมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่เป็นปัจจัยนำไปสู่การเสพยาเสพติดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้วิจัยในครั้งนี้
- 2.2 ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อที่จะได้นำเอาข้อมูลต่างๆ มาปรับใช้และปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมกรรมการเสพและติดยาเสพติดให้ได้ดียิ่งขึ้น
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับเรือนจำและทัณฑสถานอื่นๆ
- 2.4 ควรมีการวิจัยระดับประเทศให้ได้ข้อมูลในภาพรวมเพื่อกำหนดแนวนโยบายการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเสพยาเสพติด โดยศึกษาจากผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมกรรมการเสพยาเสพติดและถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY